

chovskotu

V TOMTO VYDÁNÍ

ZDRAVÍ
Kvalitní úprava
paznehtů

REPRODUKCE
Automatická detekce říje
vs. synchronizační protokoly

VÝŽIVA
Špičková objemná
krmiva pro skot

Při výběru belgického býka pro dojné stádo

Snadné telení nebo

Používáním belgických modrých býků na holštýnské krávy můžete dosáhnout vyšších cen za telata. Jestliže se zajímáte o křížení, co by

Vás jako chovatele mělo zajímat?

autor **Florus Pellikaan** překlad **Simona Burešová**

Stále více chovatelů začíná používat belgické modré býky ve svých holštýnských stádech. Ale konkrétně jakého belgického modrého býka byste měli používat? Holštýnské plemeníky si většina chovatelů vybírá velmi pečlivě, ale to samé neplatí pro belgické modré býky. Ani jeden belgický modrý býk není stejný jako ten druhý. Jsou mezi nimi značné rozdíly v plemenných hodnotách pro snadnost telení, hmotnost telete při narození a délku březosti.

Musíte mít plán

„Mnoho nizozemských chovatelů skotu dbá pouze na jeden ukazatel, a to snadnost telení dcer po jednotlivých býcích. Tele se musí narodit bez pomoci, kráva nesmí mít těžký porod a měla by okamžitě nastartovat laktaci. Pro tyto chovatele má tele mnohem menší význam,“ říká Simon Noppen, exportní manažer belgické plemenářské společnosti BBG (ve společném vlastnictví CRV a AWE).

Jak uvádí obchodní zástupce Arjan van Mourik, díky tomuto zaměření pouze na snadnost telení existuje na nizozemském trhu mnoho „lehčích“ kříženců telat. „Rozsah typů je nyní velmi široký, což znamená, že lehčí typy belgických modrých kříženců mají jen malou přidanou hodnotu. Pokud chovatel tato telata krmí stejně jako ta holštýnská a chce, aby opustila farmu ve 14 dnech, tak potom může utržit za tato telata jen o 25 eur více než za holštýnská.“

Na druhou stranu, Van Mourik také zmiňuje situaci, kdy je belgický býk používán právě proto, že dává velmi těžká telata a kráva potom musí být následně vyřazena z chovu kvůli komplikacím. „Někteří chovatelé se pro používání belgických býků rozhodli spontánně, bez většího uvážení, pod vlivem ostatních. Ale právě tady musíte mít plán. Radím chovatelům, aby pozorně sledovali své krávy, a v případě potřeby se obrátili na odborného poradce. Klíčovou otázkou však zůstává, který belgický modrý býk odpovídá kapacitě (typu) krav, které chovám.“

Ruben Bonne, produktový manažer pro belgické modré ve společnosti CRV, doporučuje na prvním

myslete na zdroj jeho plemenných hodnot

vyšší cena za tele?

místě zaměřit se především na plemenné hodnoty. „Během tří týdnů jsme v testu použili několik tisíc inseminačních dávek pečlivě vybraných býků. Během roku dosáhnete velmi spolehlivých plemenných hodnot pro obtížnost porodů.“

Zabraňte těžkým porodům

Poměrně průměrný belgický modrý býk s plemennou hodnotou pro snadnost telení 118 (testovaný na masných kravách) dosahuje skóre 83 při přepočtu na holštýnskou bázi. To znamená, že průměrně 8,4 % telat by bylo rozeno těžce s veterinární pomocí. Tato hodnota dosahuje přibližně 5 % u holštýnského býka s indexem 100 pro snadnost telení.

Výskyt obtížných porodů by tedy byl o 3,4 % vyšší při použití tohoto belgického modrého býka. Proto je nutné používat belgické býky speciálně vybrané pro křížení s holštýnkami – tito býci byli testováni na holštýnských kravách a jejich plemenné hodnoty (které publikuje CRV) jsou již přepočtené na holštýnskou bázi – to znamená, že například býk Rian 22 s indexem telení 117 se již dále nepřepočítává, tato plemenná hodnota pochází z testování na holštýnských kravách.

Z praktického hlediska, průměrný belgický modrý kříženec způsobí o 3,4 více těžkých porodů na 100 otelení. Rozdíly v délce březosti mezi holštýnskými a belgickými modrými býky jsou malé, ovšem v případě hodnot pro porodní hmotnost telat je situace odlišná. Belgický modrý býk s hodnotou 82 pro porodní hmotnost telat dosáhne po přepočtu na holštýnskou bázi skóre 118. Ve srovnání s holštýnským býkem s plemennou hodnotou 100 pro porodní hmotnost jsou jeho telata v průměru o 2,5 kg těžší. Sběr informací ohledně porodů se v Nizozemsku provádí při oznámení o narození telete. Chovatelé mohou dobrovolně vyplnit údaje o průběhu porodu a porodní hmotnost telat.

„V současné době zhruba 40 % chovatelů systematicky a pečlivě vyplňuje údaje o narození,“ říká Gerben de Jong, který je zodpovědný za výpočty plemenných hodnot. Údaje od 500 telat zajistí spolehlivost plemenné hodnoty na 80 %.

Tab. 1 – BM býci vhodní pro křížení s holštýnskými krávkami

registr	jméno býka	index telení	index por. hm.	index délky březosti	index mas. už.
ZBM-300	Elk 23	123	80	96	91
ZBM-356	Rian 22	117	85	94	98
ZBM-378	Phenomene	111	93	105	97
ZBM-411	Secours	111	87	106	87
ZBM-410	Sire	108	104	113	105
ZBM-402	Senateur	102	94	110	104

André Slager: „Míra zabřezávání určuje použití.“

Před dvěma týdny opustil farmu nizozemského chovatele dojných krav André Slagera býček-kříženec s belgickým modrým o hmotnosti 96 kilogramů. Od prodejce za něj utržil 440 euro. Je to ojedinělé, ale v seznamu dodaných býčků jich bylo dokonce několik s hmotností 80 kg. Chovatel, který dojí 200 krav, telata po dobu 30 dní odchovává na adlibitním příjmu okyselovaného mléka. „Jsem rád, že odchovávám dobrá telata a jsem také přesvědčen, že tímto způsobem za ně utržím nejvíce peněz,“ říká Slager.

Spoléhá na více než 20 let zkušeností s používáním belgických modrých býčků. V loňském roce dokonce připustil 90 % krav belgickými modrými býky. Jalovice jsou všechny inseminovány seřazeným semenem holštýnských býků.

Občas Slager sleduje žebříček výsledků jednotlivých belgických modrých býků, které používá. Nedělá to kvůli snadnému telení dcer, protože za ta léta používání belgických modrých býků v jeho stádě bylo pouze jednou nutné provést císařský řez. „Zaměřuji se hlavně na míru březosti a na základě toho se rozhoduji, zda budu pokračovat v používání toho či kterého býka. Proto jsem přestal používat sexované inseminační dávky belgických modrých býků.“

Slager nezaznamenává velké rozdíly v kvalitě kříženců. „Vybírám spíše kvalitnější býky, ale od každého býka máte někdy velmi krásné, osvalené tele a stejně tak někdy i tele, které je mnohem menší a méně osvalené. Je velmi těžké najít tu nejvhodnější linii pro vaši farmu, ačkoli třeba na té mojí býk jako

Paprika de la Coue byl naprosto nadprůměrný. A to nejen co se týče kvality telat, ale i míry zabřezávání.“

Při používání holštýnských býků ve stádě Slager vždy věnuje pozornost matematickému efektu snadnosti telení, protože to potom využívá při produkci belgických modrých telat.

Snadnost telení a porodní hmotnost telat jdou pochopitelně ruku v ruce, jak ukazuje tabulka 1.

Žádné plemenné hodnoty pro typ

Kromě průběhu porodu a porodní hmotnosti je také důležitý typ těchto kříženců. Stále neexistují žádné plemenné hodnoty pro tuto vlastnost.

„V současné době doporučuji chovatelům dojného skotu, aby si vždy dobře prohlédli fotografie jednotlivých býků. Pokud se podíváte na několik různých býků, uvidíte velké rozdíly v osvalení a utváření těla. Tato predispozice je předávána býky z nejlepší

ších plemenných linií, a dokonce i tehdy se mohou telata narodit snadno,“ tvrdí Simon Noppen. „Hmotnost je velmi odlišný ukazatel ve srovnání s typem plemene.“

V současné době jsou používáni pouze kříženci, kteří nemají černé skvrny a red-faktor. To má zabránit tomu, aby se rodila černo nebo červeno-bílá telata, která mají obecně pro prodejce dobytka mnohem menší hodnotu. „A z tohoto důvodu tedy absolutní špička v rámci plemene není používána pro křížení. A to i přesto, že barva absolutně nehraje negativní roli pro kvalitu telete. Vyvíjíme proto velké úsilí, abychom tyto zažité předsudky odstranili,“ říká Noppen.

Van Mourik považuje za obtížné hledat rozdíly mezi telaty na základě jejich otců. „Výsledná kvalita telete ze tří čtvrtin závisí na managementu. Pokud krmitel telata na maximum, musíte se vyvarovat průměru, ale pokud si ponecháte telata ve stádě o trochu déle, potom je užitečné používat belgické modré býky. S hmotností telat 55 kg a více už je to pro Vás finančně mnohem výhodnější.“

Shrnutí

- Zaměření se na nejvyšší plemenné hodnoty pro snadné telení může mít za následek příliš lehká telata.
- V současné době chybí plemenné hodnoty pro vyjádření kvality telat-kříženců, avšak vývoj se touto otázkou intenzivně zabývá.
- Chovatelé by měli do křížení s dojnými kravami používat belgické modré býky speciálně testované na holštýnkách (nebo si alespoň uvědomit, že oficiálně publikované PH porodu BM býků se vztahují k využití na masné populaci krav).

Není belgičák jako belgičák

Protože zájem o křížení holštýnských plemen s masným plemenem belgické modré neustále roste, rozhodli jsme se vydat přímo do Belgie a dozvědět se něco více o šlechtitelském programu naší sesterské organizace Belgian Blue Group (BBG), což je společný podnik belgické plemenářské firmy AWE a společnosti CRV. Zájezdu se zúčastnilo několik českých chovatelů, kteří již belgické modré plemeníky používají.

Během celého pobytu nás provázel exportní manažer BBG Simon Noppen, který nám ukázal inseminační stanice ve Wavre i Ciney. V současnosti má BBG tři inseminační stanice s celkovým počtem 160 býků. Od těch se ročně vyprodukuje přibližně 3 miliony inseminačních dávek, které jsou následně realizovány v 50 zemích světa. Každým rokem testuje BBG 32 býků v čistokrevné plemenitbě a 33 býků do křížení.

Předvýběr býků do testačních programů ke křížení spočívá především v původech, porodní hmotnosti, délce březosti a samozřejmě snadných porodech. Co ovšem naprosto odlišuje společnost BBG od ostatních firem

nabízejících býky tohoto plemene, je testace na holštýnské populaci krav. V testačním programu na křížení je distribuováno 2 000 inseminačních dávek určených k inseminaci holštýnských plemen. Následně jsou do křížení vybráni opravdu jen býci se snadnými porody. O možných ekonomických ztrátách kvůli využití nevhodných belgických modrých plemeníků se můžete dočíst v dalším článku v tomto časopisu. Ptejte se proto svého dodavatele, zda jeho býci prošli podobným testem!

Výhodné zpeněžování

Navštívili jsme také chovatele, kteří belgické modré býky ke křížení používají, a ti nás překvapili obrovským rozdílem ve zpeněžování telat, který v Belgii existuje. Zatímco za holštýnského býčka dostanete cca 100 EUR, za křížence můžete dostat až 300 EUR. O výborně fungujícím trhu s těmito kříženci jsme se osobně přesvědčili přímo na jednom z největších dobytčích trhů Evropy ve městě Ciney. Každý pátek se tam obchoduje 3 až 4 tisíce zvířat a naprostá většina z nich jsou právě

kříženci a čistokrevná zvířata plemene belgické modré.

Měli jsme možnost navštívit i výkrmnu mléčných telat s kapacitou 730 ks. Poznali jsme systém výkrmu, přípravu mléčných směsí, ale i dalších komponent, u nichž byla velmi přísná kontrola obsahu železa. Majitel výkrmny je přesvědčen, že neexistuje lepší plemeno, co se týče konverze krmiva. Spočívá to především v množství tuku, který u čistokrevných zvířat není téměř žádný, a tudíž většina energie je využita pro růst svalové hmoty. O složení jatečných trupů oproti holštýnským zvířatům jsme se nakonec mohli přesvědčit přímo na jatkách Vanlommel, kde každý týden porazí 3 000 telat. A rozdíl je opravdu úctyhodný.

Samozřejmě nemohla chybět ani ochutnávka steaků. Simon Noppen nás vzal v Ciney do vyhlášené restaurace specializované na steaky z plemene belgické modré. Ale to se nedá popsat...

➡ Další fotografie z návštěvy Belgie si můžete prohlédnout na www.facebook.com/crvcz

Prohlídka inseminační stanice ve Wavre

Odchovna telat s kapacitou 730 ks

Skupina českých chovatelů v Belgii

Páteční dobytčí trh v Ciney

